Csoport - közösség

A SZOTE Apáthy István kollégiumának tanulójában január 31-én és február 1-én rendezték meg a KISZ téli vezetőképzőjét, amelyen értékelték a küldöttértekezlet óta eltelt időszak KISZ-munkáját és elemezték az 1973—74-es tanév első féléves időszakának alapszervezeti és csoportmunkáját. E cikk keretében ez utóbbi tevékenységgel szeretnénk foglalkozni.

Mindenekelőtt nem ártana *egy csoport* struktúráját felvázolni a közérthetőség kedvéért. Vertikális irányban az alábbi hierarchia tapasztalható. A piramis csúcsán a nevelési bizottság áll, illetve a nevelési bizottsággal közvetlen kapcsolatban álló osztályfőnök. A következő láncszem a patrónus, aki rendszerint fiatalabb korosztályú oktató és aki a csoportvezetővel van közvetlen kapcsolatban. A csoport tagjai tréfásan a tanulmányi osztály fizetetlen alkalmazottjaként aposztrofálják vezetőjüket. A piramis alján találjuk a tanszéki hallgatói képviselőt, a kultúr-, valamint az agitációs-propaganda felelőst. Horizontálisan a csoport a csoportvezető révén kerül kapcsolatba közvetlenül az évfolyam vezetőségével, közvetetten pedig a kari és egyetemi KISZ-bizottsággal.

A közösségi élet egyetemi mikroegységének fórumai közül *a csoportgyűlésekről és a csoportrendezvényekről* (közérthetőbben a csoportbulikról) kell megemlékeznünk, mint olyan fórumokról, ahol közösséggé válhat a csoport. Ma már a közös kirándulások is jelentős kohéziós erőként jelentkeznek a közösség életében.

Felesleges lenne annak bizonyítása, hogy milyen felmérhetetlen lehetőség nyílik egy-egy közösségben. *A kollektíva* a közös tevékenységen keresztül segíti az egyént. Ennek felismerése annál is fontosabb, mivel csak ez vezethet a tökéletesedéshez. A közös tevékenység területén az a legnagyobb probléma, hogy egy-egy kollektíva nem a szimpátia alapján verbuválódik, hanem kijelölik. Ezért azután nem zökkenőmentes a csoporttá érés. Az „érés", a fejlődés egyik feltétele, hogy a változással kapcsolatban *legyenek igényeik a tagoknak.* Az egyetemi vb elvárja a jelzéseket, ebből ugyanis lemérheti, hogy mit tehet a hallgatók érdekében. Egy-egy gyengébb kollektíva „érését" kívülről is lehet siettetni. A nevelési bizottság, mint testület kezdeményezhet, csakúgy, mint a kari KISZ-bizottság. Azonban ezeknél is fontosabb a közös tevékenység, melyek során kialakulhatnak a szocialista szakemberre jellemző jegyek. *Valamennyi KISZ-tagnak éreznie kell, hogy nem formális tagja egy szervezetnek, hanem ő maga is aktív részese egy fontos munkának.* Ha az egyén is érzi, hogy szükség van rá egy közösségben, akkor a közösséggé formálódás a közösségi ember kialakulása, végsősoron pedig a kommunista szakemberképzés segítésében vállalt KISZ-feladat nem csupán papíron lefektetett munkaterv pont lesz.

A csoportok munkájáról a vezetőképzőn sokan elmondták véleményüket (Fotó: Mohai András)

Egy „körutazás" tanulságai

Hajnali háromnegyed 6-kor ültünk föl a szegedi nagyállomáson, s hatalmas kanyarokat vetve az Alföldön, Kiskunfélegyházán, Kiskunhalason és Baján át 9 óra után néhány perccel érkeztünk meg Bátaszékre. Ez a nagyközség a Dél-dunántúl egyik legfontosabb vasúti csomópontja, s most nekünk is — *dr. Merényi Lászlónak*, a bölcsészettudományi kar adjunktusának, s jómagamnak — központul szolgált kétnaposra tervezett, egynaposra zsugorodott programunk végrehajtásánál. Eredeti *célunk az volt, hogy Bátaszék környéki gimnázium egyetemre jelentkezett hallgatóit, elsősorban persze a szegedi egyetemre felvételizőket tájékoztassuk a felvételi vizsgáról, egyetemi életről, ösztöndíjakról, kulturális munkáról* — egyszóval mindenről, ami egy érettségiző diák fejében kérdésként fölvetődhet. Indulásunk előtt azonban két expressz levél is érkezett: a bonyhádi és dombóvári gimnáziumok igazgatói értesítettek, hogy iskolájukban nincsen Szegedre készülő tanuló. Így csak három helyre kellett elmennünk: a bátaszéki, szekszárdi és tolnai gimnáziumba.

Hamarosan kiderült, hogy a bátaszéki gimnáziumban sincs sok keresnivalónk. Mindössze egy kislány jelentkezett egyetemre a két negyedik osztályból, ő sem Szegedre, hanem Pécsre, a jogi karra. Tanulságos volt viszont, amit a gimnázium igazgatója, Kunos Ferenc elmondott iskolájáról:

— Gimnáziumunk mindössze nyolc osztályos, kis iskola, s az évente induló két osztálynyi gyereket is egyre nehezebb összeszedni. Kénytelenek vagyunk felvenni a gyengébb tanulmányi eredménnyel jelentkezőket is — ez viszont az oktatás színvonalának saját munkánknak rovására megy. A mostani negyedik osztályok különösen gyengék; ez a magyarázata annak, hogy csak egy kislány szeretne egyetemen továbbtanulni. Más jellegű probléma a tanári kar kis létszáma. 15 státuszunk van, de csak 14 pedagógusunk, közülük is többen szülési szabadságon vannak. Így mindannyian megfeszített erővel dolgozunk, rengeteget túlórázunk.

A szekszárdi Garay János Gimnáziumban egészen más élet van. Sejteti ezt az iskola külseje is: a bátaszéki gimnázium régi, földszintes épületével, szűk folyosóival szemben, itt hatalmas, emeletes épületet találtunk, széles, világos folyosókkal, lépcsőházakkal, tágas tantermekkel. Igazi „mamutgimnázium" ez, 16 osztállyal, nagylétszámú tanári karral, — köztük több Szegeden végzett pedagógussal. S a különbség tükröződött a továbbtanulni készülők számában is; a Szegedre jelentkezettek, akikkel beszélgettünk, egy egész tantermet töltöttek meg. Ez megkönnyítette dolgunkat: valósággal záporoztak a kérdések. Elsősorban a felvételi vizsgára voltak kíváncsiak, úgy tűnt az „egyetemi életről" való kérdezősködést egyenlőre felesleges, elsietett nagyképűségnek tartották. Néhány tanuló azonban érdeklődött speciálisabb problémák iránt is. Meglepő egyébként, hogy a bölcsész karra mindössze négyen adták be jelentkezési lapjukat. Többségük a természettudományi karra készül, jogászjelölt pedig nincsen köztük —.

Harmadik állomáshelyünkön, a tolnai gimnázium tanári szobájában kissé meglepődve fogadtak bennünket. A lemondó levelek miatt ugyanis egy nappal előbb érkeztünk ide, s a koradélutáni órákban az iskola már kongott az ürességtől. Aztán kiderült, hogy mégsem kell dolgunkvégezetlen távoznunk: gimnáziumuk helyzete ugyanis nagyon hasonlít a bátaszékihez; a két végzős osztályból mindössze két kislány jelentkezett a szegedi egyetem bölcsész karára. Nem sokára elő is kerítették őket s a velük folytatott beszélgetésből világosan lemérhettük, mekkora hátrányban vannak kis gimnáziumok diákjai a városiakkal szemben. Igaz, jó átlag eredményt, jeles érettségit könnyebb elérni ilyen helyen; amint az egyik tanárnő elmondta, épp a „kisebb ellenállást" keresve jelentkezik hozzájuk minden évben néhány Szekszárdon lakó diák is. A jó gimnáziumi eredmény azonban kevés a sikeres fölvételihez. Ehhez kemény munkával rengeteg olyan információt kell elsajátítaniuk, amely a városi diák tudatába szinte észrevétlenül kerül be. Például a kisközségekben többnyire nincsen önálló könyvesbolt, nincs minden sarkon hírlapárus pavilon sem, kirakatában a jelentős folyóiratokkal. A két kislánynak így — egyikük orosz—német, másikuk magyar—történelem szakra jelentkezett — szinte behozhatatlan hátrányt kell leküzdeni most fél év alatt. Különösen a két nyelvszakra jelentkezettnek lesz nehéz dolga: a nyelvi tagozatos osztályokban végzettekkel kell majd felvenni a versenyt.

Késő este, a Szeged felé döcögő vonatban egynapos utunk tapasztalatairól beszélgettünk. Úgy érezzük, nem jártunk hiába, különösen a tolnai gimnázium diákjainak tudtunk sokat segíteni. A jó tanácsok azonban nyilván többet értek volna, ha előbb találkozunk velük. Ezért jutottunk arra a következtetésre, hogy célszerű lenne már a harmadik osztályosoknak tájékoztatót tartani. Nyilvánvalóan ők még nem döntötték el véglegesen, hogy hová adják be felvételi kérelmüket érettségi után, így nekik még „testhezálló" pályamegtalálásában is segíteni lehetne, nemcsak a már kiválasztott felsőoktatási intézmény felvételijére való felkészülésben. S akkor talán kevesebb lenne a nem megfelelő képességekkel egyetemre jelentkezett, a sikertelen felvételi után magát becsapottnak érző ember. Az egyetem beiskolázást segítő munkája pedig minden bizonnyal hatékonyabb lenne, ha jobban számítanánk a nálunk végzett, vidéki középiskolában tanító tanárokra is.

SZAJBÉLY MIHÁLY

Főiskolások tv-sorozata

A közelmúltban tájékoztatta a sajtót Liszkay Tamás, a TV főszerkesztőhelyettese egy műsorsorozatról, melyre már csaknem fél éve készülünk. 1974. áprilisától 1975. áprilisig minden hónapban kétórányi műsoridőben (péntek este 8-tól 10 óráig) „Hazai esték" címmel négy tanárképző főiskola hallgatói 20 magyar várost mutatnak be.

Mit is jelent ez közelebbről? Az egy városról szóló adást egy-egy kis stáb állítja össze. Négy főiskolai hallgató szerepel egy adásban mint riporter, játékvezető, narrátor. Az előkészületek során a négy főnyi csapatot még két-három társa segíti, akik egyben tartalékok, a „kispadon" ülnek. Minden csoportnak van egy tanár vezetője, akit szintén segít egy-két társ.

A munka első része az anyaggyűjtés. A területek (várostörténete, földrajza, ipara, közművelődése, sportja stb.) felosztása után mindenki csak a saját témájával foglalkozik, majd megismerik egymás gyűjtését is. Sokat kell az illető városokban tartózkodni, amelyeknek vezetősége minden segítséget megad, hiszen nekik épp olyan fontos a siker, mint nekünk. Az anyaggyűjtés során a csoportot a vezetőtanár irányítja, szervezi a munkát, ötleteket ad és biztosítja a szükséges feltételeket (utazás, szállás, érdekképviselet) kamera elé csak a négy főnyi csoport kerül.

Egy órányi műsoridő nagyon sok. Rengeteg anyagot kell összegyűjteni és élvezetes, szórakoztató módon feldolgozni. Itt kapcsolódik be a TV rendezője, operatőrei és a „technika". A tulajdonképpeni műsort együtt alakítjuk ki. A televízió óriási apparátust biztosít, egy városból 8 (!) különböző helyszínről tud közvetíteni és közben filmbetéteket bejátszani.

A műsor jellege elsősorban helyszíni közvetítés, szórakoztató, könnyed, játékos klub lesz. Változatos helyszíneken érdekes embereket kell megszólaltatni, jellegzetességeket bemutatni, problémákat felvetni, egyszóval szórakoztatva bemutatni egy város életét, múltját és jelenét, örömeit és gondjait.

Egy kétórás műsorban két város szerepel egymás mellett, és egymás ellen, mert vetélkedő jelleg is lesz. A budapesti stúdióban ülő Vitrai Tamás „főjátékmester" és két szakértő menet közben illetve műsor végén beleszól, véleményt mond — ezek után a budapesti tv-nézők azonnali szavazással eldöntik a két csapat versenyét. Az ilyen győzelmekért járó pontok adják végül a főiskolák közti sorrendet. A záróadás 1975. április 4-én lesz Budapestről, mind a négy főiskola csapatainak részvételével. Ez egyben azt jelzi, hogy a magyar televízió ezzel a sorozattal is köszönti felszabadulásunk 30. évfordulóját.

Sorozatunkkal a televízióban is győzni látszik az olimpiai eszme: nem a győzelem, hanem a részvétel a fontos. Ugyanis a végső sorrendtől függetlenül olyan tárgyjutalmakat ígértek a főiskolák részére, melyek milliós értékűek.

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola az alábbi városokat mutatja be: Baja (május 17.), Kecskemét (június 7.), Békéscsaba (november 15.), Dunaújváros (1975. január 10.), Hódmezővásárhely (1975. március 7.).

A leírtak után jogos lehet a kérdés, miért vállaltuk ezt a hatalmas munkát? Azt hiszem, intézményünket az egész ország előtt reprezentálni nehéz, felelősségteljes, de nagyon szép munka, ahol nincs helye a miértnek. S persze, egy húsz év körüli, optimizmussal teli főiskolást (főleg ha lány) nem kell kétszer biztatni a TV szereplésre...

DEÁK LÁSZLÓ

Háromszűrős vizsgázás

Még ma is szállóige a marosvásárhelyi egyetem egyik orvostanhallgatójának kijelentése: „Megtanulom a vért Obálnak, utána pedig Kovácsnak". Az érthetőség kedvéért csak annyit, hogy dr. Obál Ferenc professzor a Szegedi Orvostudományi Egyetem Élettani Intézetének tanszékvezető egyetemi tanára az ötvenes évek elején Marosvásárhelyen oktatta az élettan tudományát, míg az imént aposztrofált kollegája a biokémia rejtelmeibe igyekezett bevezetni a hallgatóságot. Napjaink törekvése az orvostanhallgatók integrált oktatására talán innen datálódik. És vajon a folyamatos tanulásra ösztönző módszer bevezetése mikor kezdődött?

— A tanulás élettani feltétele, hogy az egyszer leírt szöveg könnyebben jegyezhető meg — kezdte a beszélgetést Obál professzor, majd így folytatta: A jegyzetelés visszatükröződik az agyban és elősegíti a megjegyzést. A katalógus nálunk csak azért van, hogy a jelenlétet rögzítsük, nem pedig hogy a mulasztást regisztráljuk. A hallgatók csupán akkor profitálnak az előadásból, ha figyelnek és jegyzetelnek.

Legális puskázás

Természetesen ez csak a jegyzetkészítés első fázisa, otthon azután következik annak könyvből való kiegészítése. Az így elkészített jegyzetet tulajdonosa „puskaként" használhatja a szemináriumokon, ugyanis a feltett kérdésekre olvasópróbaszerűen válaszolhat. Így a hallgatók mintegy partnerévé válnak az előadónak, és egy igazi partnerről ugye elképzelhetetlen, hogy teszem azt tarokkozik, esetleg köt az előadáson. E módszer lényege röviden így summázható: puskát csinálni könnyebb, mint mindennap megtanulni a kijelölt anyagrészt, de azért a hallgatta—írta—olvasta—írta láncolat eredményeként elérhető, hogy vizsga előtt többé-kevésbé ismeretes az illető anyagrész.

Az élettani tudománnyal való „barátkozást" segítik az évközi írásbeli dolgozatok is, amelyek során szintén lehetőség nyílik a jegyzet felhasználására, sőt az aktív foglalkoztatás hangsúlyozására mindenki a saját dolgozatát javítja ki. A kollokviumokon azután komolyra fordul a korábbi veszélytelen játék. 25 kérdés szerepel az írásbeli vizsgalapokon, amely élettani és biokémiai részt egyaránt felölelnek. A hallgatók tudják, hogy az egyes kérdések milyen súllyal szerepelnek. A csupa negybetűvel szedett kérdések a legfontosabbak, ezeket részletesen kell tudniuk, míg a második és a harmadik kategóriába tartozó kérdéseknél az értelmes, illetve a rövid definíció a követelmény, részletes adatok ismerete nélkül. Mindenki három kísérletet tehet a megfelelő eredmény eléréséért. Az írásbeli másnapján a hirdetőtáblára kerülnek az eredmények a következő fokozatokban: 0, =1, —1, 1, 1+, —2, 2 stb. Ez az értékrend mintegy informálja a hallgatókat, hogy hol tartanak az anyag ismeretében. Egy esetleges 1+-os dolgozat arra figyelmeztet, hogy egy-két napot még tanulni kell az elégségesért.

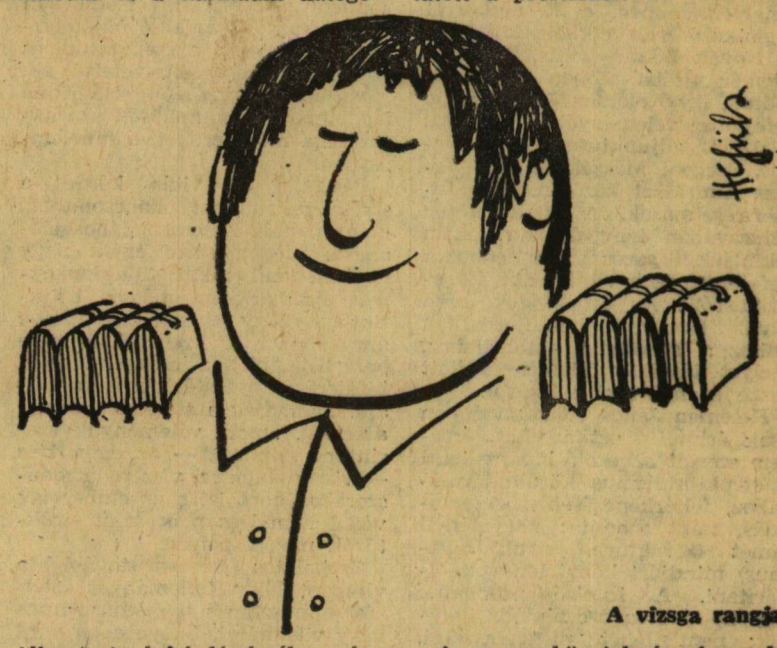

A vizsga rangja

Mint a sportban...

Kézenfekvő tehát a kérdés, hogy egy esetleges 2, 3, 1-es széria végső eredménye milyen kalkulus?

— Ebben az esetben közepesre értékelem a hallgató tudását. A tapasztalat szerint a második próbálkozás a legbiztatóbb, utána visszaesés tapasztalható. De miként a sportban a versenyző az egyéni csúcsa szerint ítéltetik meg, úgy nálam is a legjobb kísérlet kerül az indexbe. Sőt, az is elképzelhető, hogy egy 2, 3+, 3+ sorozatot végül is jó eredménnyel jutalmazok — tájékoztatott a professzor.

A magas követelmények eredményeként az év végi szigorlaton rendszerint alapos tudással jelennek meg a jövő medikusai, hogy egy nap alatt tegyenek eleget az írásbeli — gyakorlati — szóbeli hármas követelményének. Erről az erőpróbáról így vélekedett dr. Obál Ferenc:

— A gyenge tudással rendelkezők rendszerint fennakadnak a hármas szűrő valamelyikén. Az írásbeli és a szóbeli eredményei 98 százalékban fedik egymást. Az egy-két százalékos eltérés magyarázata, hogy van aki csupán a szóbelire készül, vagyis csak az úgynevezett nagybetűs kérdéseket tanulja meg. A tapasztalat szerint ebben a vizsgaszisztémában érvényre jut a tudás, míg az operettfigurák elhullanak...

THÉKES ISTVÁN